

***Statenstuk* 2020-951**

Toekomst Drents Panel

Voorgestelde behandeling:

- Statencommissie Financiën, Cultuur, Bestuur en Economie op 9 september 2020
- Provinciale Staten op 7 oktober 2020

Voorstel van het Presidium van Provinciale Staten van Drenthe van 24 augustus 2020, kenmerk 35/SG/202002467

Behandeld door de heer H. Parker Brady, telefoonnummer (0592) 36 5245

Inleiding

In haar vergadering van 10 juni 2020 heeft de Commissie van Onderzoek voorlopig ingestemd met de samenwerking met het Trendbureau Drenthe voor een bredere inzet van het Drents panel voor peilingonderzoeken in Drenthe, conform de eerder door de commissie vastgestelde uitgangspunten hiervoor (gezamenlijke verantwoordelijkheid ten aanzien van gebruik, beheer en onderhoud van het Drents panel). Middels dit Statenuk legt de Commissie van Onderzoek dit als advies voor aan Provinciale Staten. De (vice)voorzitter van de Commissie van Onderzoek is in de Commissie FCBE aanwezig om vragen hierover te beantwoorden.

Historie

In 2005 is het Drents Panel – een representatief panel van inwoners van Drenthe –, opgericht waarmee het voormalige onderzoeksbureau Cultuur, Welzijn en Zorg (OCWZ) opiniepeilingen in opdracht van Provinciale Staten (PS) en Gedeputeerde Staten (GS) kon uitvoeren over provinciale onderwerpen. Deze situatie duurde tot 2010. In 2010 hebben GS voorgesteld de onderzoeksvoorziening, inclusief panel te beëindigen.

De klankbordgroep OCWZ, geformeerd vanuit de Staten, stelde eind 2010 een advies op over de toekomst van het onderzoeksbureau (Statenuk 2010-456 Toekomst Onderzoeksbureau CWZ). Zij stelde daarin over het Drents Panel: “Het Drents Panel is een uitstekend instrument om met weinig middelen een snelle meningspeiling te kunnen doen onder de Drentse burgers op breed terrein. Het draagt hierdoor bij aan de volksvertegenwoordigende rol van PS.” Ook constateerde de klankbordgroep dat een eenduidige aansturing van het onderzoeksbureau gewenst is. Dit geldt ook ten aanzien van het Drents Panel. Zij adviseerden om de onderzoeksfunctie en het Drents Panel onder PS cq. de Statengriffier te brengen. PS stemden met dit advies in. Sindsdien valt het Drents Panel onder de verantwoordelijkheid van PS.

In 2014 is een extern evaluatieonderzoek uitgevoerd naar het functioneren van de onderzoeksfunctie van PS (Statenuk 2014-622 Evaluatie van de onderzoeksfunctie van PS). Een van de conclusies van de evaluatie was dat het Drents Panel een waardevol instrument kan zijn om de eigen politieke agenda en de profilering van PS te ondersteunen. In de evaluatie staat: “Het panel kent een hoge respons (rond 70%). De uitkomsten helpen een aantal statenleden zaken op de politieke agenda te zetten. Het panel is een goed instrument om inwoners bij de provinciale politiek te betrekken”. Een van de aanbevelingen is dat er meer naar buiten moet worden getreden met het panel, zodat de bekendheid ervan groter wordt.

In 2015 verzoeken GS om het Drents Panel open te stellen voor monitoringonderzoek in opdracht van GS (GS brief nummer 37/4.4/2015003872 9 september 2015). Over het gebruik van het Drents panel zijn door de Commissie van Onderzoek afspraken met GS gemaakt¹. De Commissie van Onderzoek is met de openstelling akkoord gegaan.

Trendbureau Drenthe

Trendbureau Drenthe (onderdeel van CMO STAMM) is opgericht als gevolg van de besluitvorming over de *Notitie op Krimp en leefbaarheid* (Statenuk 2016-744 Visie op krimp en leefbaarheid 2016-2020). Trendbureau Drenthe ondersteunt GS en de Drentse gemeenten bij de evaluatie en uitvoering van het lokale sociale beleid door middel van:

1. Data verzamelen, bewerken en ontsluiten voor beleidsmakers van overheden en maatschappelijke instellingen;
2. Data interpreteren en analyseren tot informatie en kennis;

¹ Memo Openstellen Drents panel t.b.v. Gedeputeerde Staten (11 september 2015)

3. Passend bij de verschillende fasen van de beleidscyclus, een bijdrage leveren aan agendasetting, dataverzameling ten behoeve van beleidsontwikkeling, monitoring, en eventueel evaluatie.

Sinds enige jaren maakt Trendbureau Drenthe gebruik van het Drents panel van PS voor het uitvoeren van inwonerspeilingen voor de monitoring van het Leefbaarheidsbeleid conform de bovengenoemde openstelling van het panel.

Aanleiding

Begin 2018 is door het Trendbureau/CMO STAMM de wens geuit om te beschikken over een eigen Drents opiniepanel. Ten aanzien van haar eigen huidige panel is rond dezelfde tijd door PS geconstateerd dat deze aan een update toe was, om de representativiteit van het panel op peil te brengen. Handhaving van de huidige status quo zou betekenen dat er twee panels in Drenthe naast elkaar zouden bestaan. Dit kan betekenen dat de samenleving overvraagd wordt en dat dubbele kosten worden gemaakt. Omdat dit vanuit maatschappelijke belang niet gewenst is, is er door de Commissie van Onderzoek voor gekozen om de doorontwikkeling naar (het gezamenlijk gebruik, beheer en onderhoud van) één panel te onderzoeken.

Opdracht van de Commissie van Onderzoek

Op 26 juni 2019 heeft de Commissie van Onderzoek de griffie verzocht drie opties te onderzoeken:

1. samenwerking met Trendbureau Drenthe op basis van gezamenlijke verantwoordelijkheid voor gebruik, beheer en onderhoud van het panel, mits het opdrachtgeverschap van de Staten vanuit de eigen bestuurlijke rol gewaarborgd blijft;
2. continuering van de huidige situatie, geen samenwerking;
3. opheffen van het panel en uitbesteden van peilingonderzoeken voor PS.

Resultaten verkenning

De waarde die de Staten hechten aan het Drents panel en de laatstgehouden peilingen hebben de Commissie van Onderzoek het inzicht gegeven dat het niet voor de hand ligt om het panel op te heffen en peilingen extern uit te zetten (optie 3). Peilingen blijven gewenst en extern uitzetten brengt onnodige additionele kosten met zich mee. Door het opheffen van het huidige panel zouden PS afstand doen van een goed werkend instrument en daardoor een belangrijke verbinding met de Drenten doorknippen. Het instrument is voor de volksvertegenwoordigende rol van de staten van groot belang.

Voortzetten van de huidige situatie – panel exclusief van en voor PS (optie 2) – komt niet tegemoet aan de eerdergenoemde wens om het panel meer gezicht te geven en efficiënter in te zetten bij het bevragen van de Drenten.

Bovenstaande redenen zijn het argument geweest om in de verkenning te focussen op samenwerking (optie 1). Voorwaarden en doelen van PS en Trendbureau Drenthe komen in dit scenario bij elkaar:

- PS willen (kwalitatief) peilingonderzoek doen met statistisch betrouwbare uitspraken op provincieniveau en soms op subregionaal niveau. Trendbureau wil via peilingonderzoek statistisch betrouwbare uitspraken doen op gemeenteniveau;
- er ontstaat één volwaardig inwonerpanel voor Drenthe en één aanspreekpunt voor panelleden.

Samenwerking rond het Drents panel voor Drenthe zorgt ervoor dat:

- het Drents panel in de samenwerking efficiënter en effectiever wordt gebruikt om kennis op te halen uit de Drentse samenleving;
- voor PS deze samenwerking de mogelijkheid biedt om een belangrijk instrument van de Staten in het kader van haar volksvertegenwoordigende rol te versterken;

- regionale verbanden zichtbaar kunnen worden en worden versterkt. De provincie en Drentse gemeenten kunnen voordeel halen uit samenwerking bij regionale kennisdeling en -ontwikkeling;
- de mening van inwoners wordt meegenomen bij besluiten over de uitvoering van provinciaal, regionaal of lokaal beleid. Dit bevordert inwonersparticipatie, draagvlak voor besluitvorming en de kwaliteit van de regionale democratie;
- kennis en vaardigheden door beide organisaties kunnen/zullen worden gedeeld.

Het kiezen voor één inwonerpanel voor Drenthe heeft als consequentie dat er sprake is van een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het gebruik, beheer en onderhoud van het Drents panel van PS en het Trendbureau Drenthe. Een en ander dient in een nog op te stellen samenwerkingsovereenkomst vastgelegd te worden zodat afspraken (aanspraken) helder zijn en vastliggen. Daarnaast dient een verwerkingsovereenkomst te worden gesloten vanwege het gebruik van privacygevoelige gegevens.

In de samenwerkingsovereenkomst zullen in elk geval de volgende kernvoorwaarden worden opgenomen:

- de rollen, verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn duidelijk en gescheiden;
- over de inzet van het panel wordt een jaarplan opgesteld. Uitgangspunt is, dat PS 3 à 4 peilingen per jaar uitzet en het Trendbureau 6 à 7 peilingen per jaar. De kosten worden navenant verdeeld;
- PS hebben in voorkomende gevallen – bij wijze van uitzondering – voorrang om het panel voor een peiling in te zetten;
- data verkregen uit peilingen en persoonsgegevens van panelleden worden niet zonder hun toestemming met anderen gedeeld;
- het Trendbureau verzorgt het technische beheer van het instrument inwonerpanel; PS c.q. de griffie gebruikt het panel voor (geheel) zelf uit te voeren onderzoek (idem Trendbureau);
- mocht in de toekomst Trendbureau Drenthe geen gebruik meer willen maken van het Drents panel, dan valt het panel terug onder de volledige verantwoordelijkheid van PS.

Een belangrijke voorwaarde voor het gezamenlijke gebruik en beheer van het panel is dat het huidige panel uitgebreid wordt van 1.600 naar 9.200 leden om enerzijds de betrouwbaarheid van het panel te vergroten en anderzijds om uitspraken op gemeenteniveau mogelijk te maken.

Communicatie

Voor het nieuwe gezamenlijke Drents panel is een communicatieplan opgesteld. Dit plan geeft weer hoe er de leden van het huidige panel zal worden gecommuniceerd over de transitie, en hoe het wervingsproces van nieuwe leden vormgegeven wordt. Het proces is zodanig ingericht dat privacy en zorgvuldigheid gewaarborgd zijn.

Daarnaast gaat het communicatieplan in op het verhogen van de zichtbaarheid van het Drents panel en de wijze waarop gecommuniceerd wordt over onderzoeksresultaten.

In alle communicatie-uitingen wordt uitgegaan van een multimediale aanpak, waarbij de inzet van website, sociale media en lokale advertenties een goede mix vormen. Via verschillende kanalen en met verschillende uitingen willen we alle groepen binnen de bevolking aanspreken en dus zoveel mogelijk inwoners in Drenthe bereiken.

Financiering van de samenwerking

De uitbreiding naar 9.200 leden brengt incidentele en structurele kosten met zich mee, waaraan PS zoals gezegd naar rato bijdragen vanuit het bestaande onderzoeksbudget. Hiervoor bestaat ruimte. Concreet:

- eenmalige kosten voor PS € 35.750,-- (noodzakelijke uitbreiding panel)
- structurele kosten PS € 11.000,-- (beheer en onderhoud)

Advies

1. In te stemmen met de samenwerking met Trendbureau Drenthe d.w.z. gezamenlijke verantwoordelijkheid voor gebruik, beheer en onderhoud van het Drents panel.
2. De Commissie van Onderzoek het mandaat te verlenen om een en ander op korte termijn in een samenwerkingsovereenkomst en verwerkingsoverkomst tussen beide partijen vast te leggen.

Beoogd effect

Door het instemmen met het advies van de Commissie van Onderzoek ontstaat een representatief Drents panel dat breed ingezet kan worden voor peilingonderzoeken in Drenthe. De mening van de Drentse inwoners kan voor veel onderwerpen worden ingezet. Dit bevordert inwonersparticipatie. De beoogde samenwerking tussen de partijen leidt tot een efficiënter en effectiever gebruik van het panel en het inhoudelijk delen van kennis over (het doen van) peilingonderzoeken.

Argumenten

1. *Het Drents panel in de samenwerking efficiënter en effectiever wordt gebruikt om kennis op te halen uit de Drentse samenleving.*
2. *Voor PS deze samenwerking de mogelijkheid biedt om een belangrijk instrument van de Staten in het kader van haar volksvertegenwoordigende rol te versterken.*
3. *Regionale verbanden zichtbaar kunnen worden en worden versterkt. De provincie en Drentse gemeenten kunnen voordeel halen uit samenwerking bij regionale kennisdeling en -ontwikkeling.*
4. *De mening van inwoners wordt meegenomen bij besluiten over de uitvoering van provinciaal, regionaal of lokaal beleid. Dit bevordert inwonersparticipatie en versterkt de regionale democratie.*
5. *Kennis en vaardigheden door beide organisaties kunnen worden gedeeld.*

Uitvoering

Tijdsplanning

- 9 september: Commissie FCBE
- 30 september: PS
- 1 januari 2021: beoogde start gezamenlijk gebruik c.a. Drents Panel

Financiën

De bijdrage van PS voor de incidentele en structurele kosten van de uitbreiding van het Drents Panel, wordt via het reguliere onderzoeksbudget gedekt.

Monitoring en evaluatie

De jaarlijkse evaluatie over de inzet van het Drents panel geschiedt in de paragraaf Terugblik in de Onderzoeksprogramma's. In januari 2023 zal aan PS een evaluatieverslag over de samenwerking en het functioneren van het panel worden voorgelegd.

Extern betrokkenen

Trendbureau Drenthe (onderdeel van CMO STAMM)

Communicatie

Na instemming met dit voorstel zullen samenwerkingsovereenkomst en verwerkingsovereenkomst gesloten worden. Tevens zal het communicatieplan uitgevoerd gaan worden t.b.v. een zorgvuldige overgang van de oude naar de nieuwe situatie.

Bijlagen

n.v.t.

Assen, 24 augustus 2020
Kenmerk: 35/SG/202002467

Provinciale Staten van Drenthe,

mevrouw drs. J. Klijnsma, voorzitter
mevrouw mr. drs. S. Buissink, griffier

Provinciale Staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van het Presidium van Provinciale Staten van Drenthe van 24 augustus 2020, kenmerk 35/SG/202002467;

BESLUITEN:

1. In te stemmen met de samenwerking met Trendbureau Drenthe d.w.z. gezamenlijke verantwoordelijkheid voor gebruik, beheer en onderhoud van het Drents panel.
2. De Commissie van Onderzoek het mandaat te verlenen om een en ander op korte termijn in een samenwerkingsovereenkomst en verwerkingsoverkomst tussen beide partijen vast te leggen.

Assen, 7 oktober 2020

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, griffier